

ALKOTMÁNYOSSÁG
2017. február 23

AZ ALKOTMÁNYOSSÁG KLASSZIKUS ALAPELVEI

Az alkotmányos alapelvek fogalma és jellemzői

- alkotmányelméletileg igazolt, nemzetközi dokumentumokban megerősített követelmények, az európai alkotmányos kultúra vívmányai
- az alkotmányosság tartalmi mércéjeként funkcionálnak, *normatív követelmények*: ezekkel összhangban kell, hogy álljon az alkotmányszöveg, a jogszabályok szövege, azok megalkotása, értelmezése és alkalmazása
- azt az állami és jogi berendezkedést tekintették és tekintjük alkotmányosnak, amely ezen alapelvek szerint működik
- a klasszikus alkotmányos alapelvek a *demokratikus értékek hordozói*
- az alkotmányos alapértékek nem merev hittételek, hanem dinamikusán fejlődő, élő rendszert alkotnak

Jogállamiság

- az egyes életviszonyok és társadalmi kapcsolatok jog általi szabályozottsága
- az államhatalom jog általi kötöttsége
- intézményi garanciák
- önálló normatív tartalommal bíró fogalom
 - o jogbiztonság
 - o a jogalkotás jogállami követelményei
 - o a jogalkalmazás jogállami követelményei
 - o az állami büntetőhatalom jogállami gyakorlása

Népszuverenitás és demokratikus hatalomgyakorlás

- népszuverenitás
 - o a közhatalom forrása a nép, az egyenlő polgárok közössége
 - o valamennyi közhatalmat gyakorló személy és intézmény felhatalmazása visszavezethető a polgárok közösségére (demokratikus legitimáció)
- néprészvétel
 - o alapja az általános és egyenlő választójog
 - o képviselő útján: a közhatalmi döntéshozó testületek megválasztása, lehetőség azok munkájában való részvétellel
 - o közvetlen döntéshozatal (népszavazás)

A hatalommegosztás és az állami szervek működésére vonatkozó követelmények

- hatalommegosztás
 - o a hatalomkoncentráció megakadályozása
 - o szervezeti és személyi elkülönítés
 - o egymás kölcsönös ellenőrzése (fékek és ellensúlyok rendszere)
- állami szervek együttműködési kötelezettsége

Emberi jogok védelme és az egyenlő bánásmód követelménye

- velünk született, feltétlen érvényesülést kívánó jogok
- alkotmányi szintű védelem
 - o az alapjogok katalógusa
 - o az alapjogok korlátozásának keretei
- garanciális szabályok az emberi jogokat sértő jogszabályok és közhatalmi döntések kiküszöbölésére
 - o jogvédő fórumok

KULCSFOGALMAK

alkotmány • alkotmányosság • alkotmányozás • alkotmánymódosítás • alkotmányos alapelvek • jogállamiság • jogbiztonság • demokratikus hatalomgyakorlás • népszuverenitás • néprészvétel • hatalommegosztás • fékek és ellensúlyok rendszere • emberi jogok védelme • az alkotmány normativitása • az alkotmány stabilitása • alkotmányvédelem • alkotmánybíráskodás

JOGFORRÁSOK

- Az Európai Unióról szóló szerződés egységes szerkezetbe foglalt változata (2012. október 26.) 2. cikk
- Magyarország Alaptörvénye A)-C) cikk; R-S) cikk; I. cikk; 24. cikk (1) bekezdés
- 11/1992. (III. 5.) AB határozat (*a jogállamiság fogalma*)

Pozsár-Szentmiklósy Zoltán
pozszar@ajk.elte.hu